

Rekomendacje do modułu Praktyczna nauka języka angielskiego na kierunku Filologia romańska zostały przygotowane w ramach projektu "UNIWERS-US. Kadra Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach dla projektowania uniwersalnego", POWR.03.04.00-00-KP11/21-00, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.4 Zarządzanie w instytucjach szkolnictwa wyższego.

Projektowanie uniwersalne zakłada takie rozwiązania w edukacji, w tym w edukacji akademickiej, które są użyteczne dla wszystkich studentów w jak największym zakresie, bez potrzeby specjalnej adaptacji lub dostosowań (Universal Design for Learning – UDL) Organizacja nauczania zakłada wykorzystanie zróżnicowanych środków dydaktycznych, prezentacji materiału, a także różnorakie środki pedagogiczne i rozwiązania technologiczne, które wspierają motywację i zaangażowanie osób uczących się. Naczelna zasada UD brzmi, że zamiast konieczności dostosowań i adaptacji, należy zapewnić uniwersalne rozwiązania definiujące funkcjonalność produktu. Nie oznacza to, że w praktyce akademickiej zawsze uda się stworzyć taki produkt/zajęcia, który będzie dostępny dla każdego potencjalnego odbiorcy, stąd w UD uwzględnia się również konieczność wdrożenia racjonalnych dostosowań w postaci np. specjalistycznego sprzętu wspomagającego (np. pętla indukcyjna), obecności asystenta lub tłumacza czy wydruków materiałów w alfabecie Braille'a. W projektowaniu uniwersalnym w oparciu o Domagała-Zyśk 2015; Knopik, Papuda-Dolińska, Wiejak, Krasowicz-Kupis 2021, przyjmuje się następujące zasady:

1. Równość w dostępie – co oznacza możliwość używania danego produktu przez osoby o zróżnicowanych możliwościach. Każda osoba niezależnie od doświadczanych przez nią ograniczeń ma prawo do używania danego produktu (np. środka dydaktycznego, gry itp.), a jeśli nie jest to możliwe, należy zaplanować możliwości równorzędne równie atrakcyjne, w miarę możliwości utrzymane w tym samym obszarze tematycznym (chodzi głównie o jak najmniejsze różnicowanie w warstwie treściowej, co jest warunkiem integracji całej grupy wokół tych samych treści).
2. Elastyczność użycia – uwzględnienie szerokiego zakresu indywidualnych preferencji np. typu lateralizacji użytkownika, tempa jego pracy, preferowanego sposobu wykonywania czynności, stylu poznawczego, sposobu przetwarzania informacji sensorycznych, poziomu ekstrawersji, umiejętności komunikacyjnych, itp.
3. Intuicyjność w używaniu – produkt powinien być prosty, intuicyjny, do używania dla wszystkich, niezależnie od poziomu doświadczenia użytkownika, zakresu jego wiedzy, poziomu koncentracji uwagi czy kompetencji językowych.
4. Dostępność percepcyjna – zakłada czytelność informacji i wielość kanałów jej przekazu tak, aby informacja była dostępna dla osób z trudnościami w zakresie percepcji wzrokowej czy

sluchowej (np. dwutorowy przekaz: mowa i napisy). Informacje powinny być przekazywane w sposób zhierarchizowany tak, aby użytkownik umiał odróżnić informacje najważniejsze od tych mało istotnych, co wymaga odpowiedniej strukturyzacji danych przez nauczyciela akademickiego, tak, aby możliwe było odtworzenie, a następnie indywidualna konstrukcja hierarchii treści.

5. Tolerancja na błędy – zasada ta zakłada, że popełnienie błędu w obsłudze nie powoduje istotnych uszkodzeń czy niebezpieczeństwa.

6. Mały wysiłek fizyczny – produkt może być używany nawet przy minimalnym wysiłku fizycznym – sama konstrukcja środka dydaktycznego nie powinna obciążać ucznia (czyli, nie powinna zakłócać jego efektywności poznawczej).

7. Odpowiednia przestrzeń wymagana do obsługi i rozmiar – zasada ta zakłada, że produkt może być używany przez osoby o różnej posturze ciała, a także te osoby, które mają ograniczenia w poruszaniu się.

Zasady UD zostały zaadaptowane w kontekście uczenia się i opracowany został w ten sposób model UDL (Universal Design for Learning), którego trzy zasady to:

1. Zapewnienie różnorodnych środków przekazu informacji w czasie zajęć dydaktycznych.
2. Zapewnienie możliwości różnorodnych form ekspresji i prezentowania swoich osiągnięć edukacyjnych.
3. Zapewnienie różnorodnych form motywowania do pracy.

W ramach operacjonalizacji tych zasad opracowano szczegółowe wytyczne, a są to następujące:

Wytyczna 1: Percepcja – nakazuje elastyczne przedstawianie treści w sposób, który nie bazuje tylko na jednym zmysle (pozwala to odebrać przekaz zarówno przez osoby z danym typem niepełnosprawności sensorycznej, jak i efektywniej zapoznać się z informacjami przez studentów z określonymi preferencjami w zakresie przetwarzania zmysłowego).

Wytyczna 2: Język i symbole – wskazuje na konieczność zastosowania wspólnego kodu komunikacyjnego sprzyjającego wzajemnemu zrozumieniu.

Wytyczna 3: Zrozumienie – transformacja zdobywanych informacji w użyteczną wiedzę.

Wytyczna 4: Działanie fizyczne – zapewnienie możliwości interakcji studentów z dostępnymi materiałami i narzędziami.

Wytyczna 5: Ekspresja i komunikacja – studenci mają wybór preferowanych środków ekspresji i komunikacji.

Wytyczna 6: Rozwijanie funkcji wykonawczych umożliwiających efektywne uczenie się.

Wytyczna 7: Rozbudzanie zainteresowania – wzbudzanie entuzjazmu i zaciekawienia nauką.

Wytyczna 8: Podtrzymywanie zaangażowania studentów pomimo doświadczanych porażek.

Wytyczna 9: Samoregulacja związana z kontrolą emocji, motywacji i relacji z innymi uczestnikami procesu uczenia się.

Jako uzupełniająca wobec UDL można uznać ideę UID (Universal Instructional

Design), która uzupełnia UDL skupiając się na **dostępności instrukcji i poleceń w procesie nauczania-uczenia się**. Główna zasada mówi, że instrukcja powinna zostać tak zaprojektowana, aby była użyteczna i dostępna dla osób o różnych zdolnościach i stawiała wysokie wymagania wszystkim studentom. Aby zrozumieć tę zasadę, każdy prowadzący zajęcia powinien zadać sobie *pytania kontrolne*:

– Czy studenci mogą mieć trudności z dostępem do materiałów szkoleniowych lub uczestnictwem w jakichkolwiek istotnych czynnościach związane z zajęciami?

- Czy wymagania sformułowane dla konkretnych zajęć generują ryzyko, że jakkolwiek grupa studentów nie będzie ich w stanie spełnić?
- Czy prowadzący wykonał wszelkie niezbędne czynności w ramach kursu (zajęć) celem likwidacji lub redukcji barier dostępu dla jakiegokolwiek grupy studentów?
- Czy prowadzący stara się wyeliminować możliwość stronniczości, dyskryminacji lub niesprawiedliwego traktowania studenta lub określonej grupy studentów?
- Czy prowadzący tworzy atmosferę, w której osoby niepełnosprawne czują się w pełni akceptowane i nie mają obaw, aby uczestniczyć w zajęciach?
- Czy sposób prowadzenia zajęć i zakres poruszanych treści jest zgodny z zasadami etycznymi i przepisami prawnymi obowiązującymi na uczelni? (por.: wytyczne UID zawarte na stronie University of Guelph)

Poniżej zamieszczamy przykłady działań rekomendowane przez ekspertów z University of Guelph:

- Wykładowcy udostępniają stronę internetową kursu z zasobami online, dzięki czemu studenci mogą uzyskać dostęp do materiałów w formacie cyfrowym.
- Wykładowcy przeglądają strony internetowe kursów za pomocą narzędzi do sprawdzania dostępności, aby upewnić się, że wszyscy studenci mają dostęp do materiałów i że mogą one być używane przez specjalistyczne oprogramowanie do odczytu ekranu (najlepiej, aby strona internetowa kursu była zgodna z aktualnym standardem WCAG – zaprezentowane poniżej rekomendacji).
- Wykładowcy przygotowują konspekty zajęć z kluczowymi punktami tak, aby umożliwić szybką orientację w zajęciach osobom z deficytami uwagi.
- Wykładowcy umożliwiają testowanie wiedzy studentów za pomocą różnych form tak, aby sami studenci mogli wybrać najbardziej optymalną z nich – zgodną z ich preferencjami.
- Wykładowcy zapewniają możliwości uzupełnienia braków, omówienia wątpliwości przez studentów również poza czasem zajęć (np. w ramach konsultacji).
- W ramach oceny zajęć należy uwzględnić pytania skierowane do studentów: „Czy miałeś/-aś trudności z dostępem do materiałów wykładowych/ćwiczeniowych?”; „Czy doświadczyłeś/-aś jakichkolwiek barier ograniczających Twój udział w zajęciach?”

Projektując zajęcia z uwzględnieniem UDL należy mieć na uwadze powyższe rekomendacje ogólne dotyczące przygotowania kursu/procesu dydaktycznego dla studentów. Natomiast, naszym celem jest przedstawienie bardziej szczegółowych rekomendacji dla modułu Praktycznej nauki języka obcego.

Rekomendacje dla modułu „ Praktyczna Nauka Języka Angielskiego”

Zaleca się, aby zajęcia uniwersyteckie w ramach modułu „Praktyczna Nauka Języka Angielskiego” realizowane były z uwzględnieniem wytycznych Projektowania Uniwersalnego w Edukacji (PUwE).

Lokalizacja

Należy wziąć pod uwagę dostępność architektoniczną, określić rodzaj dostępności (w zależności od tego, czy zajęcia prowadzone będą dla studentów o specjalnych

potrzebach zdalnie czy stacjonarnie) oraz wyszczególnić metody prezentacji zakładając, że może to wymagać specjalnego sprzętu.

Rekomendowana jest sala z mikrofonem dla osoby prowadzącej zajęcia i dostępem do urządzeń wspomagających odbiór audio dla osób z niedosłuchem (pętla indukcyjna transmitująca wzmocniony sygnał bezpośrednio do aparatów słuchowych). Rekomendowane jest także wyświetlanie prezentacji oraz materiałów analizowanych na zajęciach (ćwiczeń, tekstów, itp.) w salach z możliwym częściowym zaciemnieniem pozwalającym na dobry odbiór obrazu. Dodatkowo sala powinna być wyposażona w system do zdalnej dydaktyki aby w zajęciach mogli brać udział studenci z niepełnosprawnością wymagającą pozostania w domu. Na Wydziale Humanistycznym w budynku Neofilologii przy ul. Grota-Roweckiego 5 jest to np. sala 01, częściowo spełnia wymienione kryteria sala 1.17 (nie ma pętli indukcyjnej).

Wymagana jest dostępność dla osób z dysfunkcjami ruchu w tym korzystających z wózków inwalidzkich. Osoby korzystające z wózków powinny mieć zapewniony dostęp do pulpitu umożliwiającego robienie notatek z zapewnioną odpowiednią przestrzenią manewrową. Na Wydziale Humanistycznym w budynku Neofilologii przy ul. Grota-Roweckiego 5 jest to np. sala 01, 1.17.

Formy prezentacji

Rekomendowane jest prowadzenie ćwiczeń w formie multimedialnej z uwzględnieniem obecności studentów z określonymi niepełnosprawnościami. W zależności od rodzaju zaburzenia, rekomenduje się wzięcie pod uwagę następujących zasad dotyczących pracy ze studentami:

WSKAZÓWKI DLA OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA DYDAKTYCZNE ZE STUDENTAMI Z ZABURZENIAMI GŁOSU I MOWY:

1. Przed studentami z niepełnosprawnością mowy należy stawiać takie same wymagania jak przed innymi studentami ponieważ zamierzają zdobyć wyższe wykształcenie, a uczelnia odpowiada za uzyskany przez nich poziom wykształcenia i dyplom.
2. Osobom mającym trudności z wymową należy poświęcić więcej czasu i uwagi utrzymując z nimi kontakt wzrokowy.
3. Należy zachęcać studenta z problemami w mowie do dalszego formułowania wypowiedzi bez poprawiania go, przerywania wypowiedzi i wyręczania go. Pomagać należy tylko w razie koniecznej potrzeby, na przykład, podpowiadając trudne słowo, ale nie więcej niż jedno, starając się robić to jak najrzadziej.
4. W razie nie zrozumienia tego, co student powiedział, nie należy powstrzymywać się przed poproszeniem o powtórzenie niezrozumiałego fragmentu wypowiedzi. W szczególnie trudnej sytuacji można zadać studentowi pytanie wymagające krótkiej odpowiedzi, bądź jedynie ruchu głową, wyrażającego potwierdzenie lub zaprzeczenie.
5. Osoby mające problemy z wymową mogą uczestniczyć w zajęciach ćwiczeniowych i laboratoryjnych będącymi składowymi modułu Praktycznej nauki języka angielskiego, podczas których student udziela odpowiedzi ustnych. W takiej sytuacji należy zwrócić uwagę, by studentowi stworzyć możliwie komfortowe warunki wypowiedzi przede wszystkim zapewnić ciszę i wyeliminować stresujące okoliczności.

6. W sytuacji konieczności wygłoszenia wypowiedzi ustnej studentów z niesprawnością mowy nie należy zwalniać ich z publicznego wystąpienia, lecz zachęcić do przygotowania prezentacji multimedialnej wzbogaconej o krótkie komentarze. Szczegółowe informacje mogą być umieszczone na slajdach. W przypadku pierwszej wypowiedzi studenta może on/ona wypowiedzieć się przed mniejszym audytorium, w obecności kilku kolegów z grupy, jeśli mamy dużą grupę ćwiczeniową. Ma to na celu stopniowe pokonywanie barier i zachęcenie do wygłaszania kolejnych wypowiedzi już przed całą grupą.

6. Zaliczenia i egzaminy osób z problemami wymowy powinny być przeprowadzane w takiej samej formie, jak dla innych studentów. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, kiedy komunikacja ustna jest bardzo utrudniona, należy stosować formę pisemną.

WSKAZÓWKI DLA OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA DYDAKTYCZNE ZE STUDENTAMI NIESŁYSZĄCYMI I SŁABOSŁYSZĄCYMI

1. Przed studentami z niepełnosprawnością słuchu należy stawiać takie same wymagania jak przed innymi studentami ponieważ zamierzają zdobyć wyższe wykształcenie, a uczelnia odpowiada za uzyskany przez nich poziom wykształcenia i dyplom.

2. Na zajęciach, w których uczestniczą osoby niesłyszące i niedosłyszące, należy mówić przede wszystkim wyraźnie z normalnym lub minimalnie zwiększonym natężeniem głosu (nie krzyczeć!) w normalnym lub minimalnie zwolnionym tempie. Nie należy nienaturalnie zwalniać tempa mówienia ani nie przejaskrawiać artykulacji, gdyż wówczas nie uniknie się zniekształceń, w szczególności na zajęciach z praktycznej nauki języka obcego. Nie należy także w czasie wypowiedzi zasłaniać ręką ust, żuć gumy, odwracać się, itp. Obfity zarost na twarzy zasłaniający usta może osobom niesłyszącym uniemożliwić rozumienie wypowiedzi.

3. Przed rozpoczęciem każdej wypowiedzi należy upewnić się, czy osoby niesłyszące na nas patrzą. Jeśli nie, zwracamy na siebie ich uwagę lekko dotykając ręki osoby niesłyszącej, machając dłonią w jej kierunku (nie jest to rozumiane jako lekceważenie) lub za pomocą innego ustalonego symbolu.

4. Należy pamiętać o tym, aby twarz wykładowcy była dobrze oświetlona, co ułatwi osobom niesłyszącym odczytywanie mowy z ust i obserwację mimiki twarzy. Nie należy stawać pod słońce, w oknie, a w pomieszczeniach trzeba ustawić się przodem do okna lub światła sztucznego. Wzrok należy kierować na twarz najbliższej osoby niesłyszącej, aby nawiązać kontakt emocjonalny.

5. Jeśli osoba niesłysząca mówi, ale nie jesteśmy w stanie jej zrozumieć, trzeba podać jej kartkę i długopis mówiąc „proszę to napisać” i wykonując gest pisanania.

6. Jeśli w zajęciach bierze udział tłumacz języka migowego, warto pamiętać o tym, aby nie zwracać się do tłumacza, lecz do wszystkich słuchaczy, w tym osób niesłyszących. Tłumacz i tak wykona swoje zadanie, a prowadzący zajęcia swoją postawą podkreśla, że rozmawia ze studentami, a nie z tłumaczem.

7. Wypowiedzi kierowane bezpośrednio do osoby niesłyszącej podczas zajęć lub indywidualnych konsultacji powinny być krótkie i zwięzłe. Jeśli wypowiedź nie zostanie zrozumiana, należy ją powtórzyć używając w miarę możliwości innych słów/sparafrazować. Zdania powinny być krótkie, pojedyncze, sformułowania

potoczne, wspierane naturalną gestykulacją. Jeśli próba nawiązania kontaktu za pomocą mowy okaże się nieskuteczna, należy próbować porozumiewać się na piśmie, posługując się również krótkimi i prostymi zdaniami.

Studentom z wadami słuchu należy stworzyć korzystne warunki edukacyjne, tj. akceptowany i skutecznie przez nich wykorzystywany sposób komunikowania się, wysoką motywację, realistyczne przekonania co do czynników warunkujących powodzenie w uczeniu się języka obcego, zwiększoną liczbę godzin nauki języka, zindywidualizowane metody nauczania w oparciu o nowoczesne technologie.

WSKAZÓWKI DLA OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA DYDAKTYCZNE ZE STUDENTAMI NIEWIDOMYMI I SŁABOWIDZĄCYMI

1. Przed studentami z niepełnosprawnością wzroku należy stawiać takie same wymagania jak przed innymi studentami ponieważ zamierzają zdobyć wyższe wykształcenie, a uczelnia odpowiada za uzyskany przez nich poziom wykształcenia i dyplom.
2. Należy dyskretnie zapytać studenta, jak dużo widzi i czy ma dla niego znaczenie miejsce, jakie zajmuje na sali, oraz jaka pomoc będzie mu potrzebna.
3. Nagrywanie zajęć jest często jedynym sposobem sporządzania notatek przez osoby niewidome. Zasadniczo prawo autorskie zezwala na nagrywanie zajęć, ale student powinien wykorzystywać je tylko do osobistego użytku.
4. Student może posługiwać się różnymi pomocami: notebookiem, maszyną brajlowską, notatnikiem, pomocami optycznymi, a nawet własnym oświetleniem. Publiczne zwracanie na to uwagi może go zniechęcić.
5. Studenci niewidomi i słabowidzący powinni otrzymać takie same informacje jak studenci widzący. Prowadzący zajęcia powinien głośno czytać to samo, co zapisuje na tablicy. Warto dostarczyć materiały w postaci plików elektronicznych, prezentacji, rysunków, wykresów, diagramów; powinien towarzyszyć ich słowny opis.
6. Koniecznym jest, by zadający pytanie precyzował słownie, do kogo je kieruje, ponieważ osoba niewidoma nie zareaguje ani na spojrzenie, ani na wskazanie.
7. Informacje o wymaganej literaturze należy podawać ze znacznym wyprzedzeniem, ponieważ dla osób niewidomych dotarcie do niej jest bardziej skomplikowane i czasochłonne niż dla osób widzących.
8. Sprawdzanie wiedzy powinno przebiegać w sposób możliwie zbliżony do tego, jaki jest stosowany wobec studentów widzących. Dla osób słabowidzących należy przygotować testy używając dużej czcionki, a dla niewidomych testy w formie elektronicznej (które mogą być wypełnione za pomocą komputera) lub w brajlu. Możliwa jest także zamiana formy pisemnej egzaminu na formę ustną z zachowaniem równoważnego sprawdzenia poziomu wiedzy.

Przygotowując materiały na zajęcia z modułu Praktyczna nauka języka angielskiego należy zapoznać się i zastosować zasady Dostępności cyfrowej dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Najlepiej zapoznać się z Wytycznymi dla dostępności treści internetowych (WCAG) 2.1, Rekomendacja W3C 5 czerwca 2018 r., z których

należy wybrać takie elementy, które są wymagane w przypadku udziału w zajęciach studenta/studentów z określoną niepełnosprawnością. Dodatkowo, warto wspomnieć o 4 zasadach, na których opiera się WCAG 2.1:

ZASADY:	Sposoby osiągnięcia:
Postrzegalność	<ul style="list-style-type: none"> • alternatywy tekstowe dla treści nietekstowych (np. opis alternatywny do zdjęć i grafik, z których skorzystają osoby niewidome), • transkrypcje tekstowe materiałów audio i filmów, • napisy i audiodeskrypcje do filmów, • logiczną strukturę treści (nagłówki, listy itp.), • odpowiednie znaczniki dla każdej funkcji (formularzy i tabel danych), aby relacje między treścią były poprawnie zdefiniowane • wyróżnienia, które nie opierają się jedynie na kolorze, • kolory tekstu, które są wyraźnie widoczne na kolorze tła, • czytelność i widoczność treści i funkcji gdy rozmiar tekstu zostanie zwiększony o 200%, • niepublikowanie obrazów tekstu, • responsywność – automatyczne dostosowywanie się widoku do szerokości ekranu urządzenia użytkownikami.
Funkcjonalność	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość obsłużenia wszystkiego za pomocą samej klawiatury, • opcję odtwarzania, wstrzymywania i zatrzymywania poruszające się treści • brak migających treści i możliwość wyłączania ruchomych elementów przez użytkownika, • link pozwalający przeskoczyć szybko do treści („przejdź do treści”) • zrozumiałe i pasujące do treści tytuły stron, • zrozumiałe linki, których treść wyraźnie mówi dokąd prowadzą • nagłówki, które jasno opisują treści i etykiety jasno opisujące co wpisać w dane pole formularza, • dobrą widoczność elementu, który jest w danym momencie wybrany za pomocą klawiatury (fokus), • unikanie złożonych gestów na ekranach dotykowych lub zapewnienie dla nich prostszej alternatywy, • możliwość wyłączania i zmiany skrótów klawiaturowych.
Zrozumiałość	<ul style="list-style-type: none"> • prosty język (bez zbędnych słów i urzędniczego żargonu), • unikanie trudnych dla użytkowników słów i wyrażeń lub ich wyjaśnienie w prosty sposób, • wyjaśnienia do skrótów i akronimów, • określenie w kodzie strony/aplikacji w jakim języku jest jej treść, • spójny wygląd i działanie elementów na wszystkich podstronach, • widoczne i zrozumiałe etykiety przy każdym polu formularza, • dostępne i zrozumiałe komunikaty błędów w formularzach i podpowiedzi jak je poprawić.
Solidność	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowy kod, zgodny ze standardem sieciowym HTML, • dostępne dla użytkowników korzystających z technologii asystujących informacje o statusie/stanie, • zgłaszanie przez technologie asystujące pojawiających się ważnych komunikatów czy okien modalnych.

Rekomendowane, **przykładowe techniki i ćwiczenia**, które można zastosować w nauczaniu studentów z przedstawioną wyżej niepełnosprawnością/niepełnosprawnościami:

- dostosowanie standardowych technik i ćwiczeń do możliwości studenta z niepełnosprawnością,

- praca z komputerem, z użyciem specjalnie przygotowanych materiałów (np. powiększonych albo wzbogaconych specjalną grafiką),
- praca na materiałach własnych, dostosowanych do niepełnosprawności studenta, np. dużo ćwiczeń tłumaczeniowych dla osoby niesłyszącej, często mającej problemy z poprawnym formułowaniem pisemnych wypowiedzi (wynika to ze specyfiki języka migowego – braku interpunkcji),
- nagrania poprawnej wymowy,
- uczenie się słownictwa za pomocą fiszek, krzyżówek, kwizów, mini-wykład, mini-wykład z prezentacją multimedialną, ćwiczenia fleksyjne, testy wyboru, testy na rozumienie, skojarzenia,
- ćwiczenia słuchowe z wielokrotnymi powtórzeniami, tłumaczenie wyrazów/zdań,
- ćwiczenia oparte na czytaniu i referowaniu, konwersacje i wyrażanie opinii, dyktowanie wyrazów/zdań,
- dzielenie materiału np. gramatycznego na mniejsze fragmenty,
- przeprowadzanie odświeżenia wprowadzonych już wcześniej elementów, które były absolutnie niezbędne do wprowadzenia nowego zagadnienia,
- kopiowanie odmian fleksyjnych/kopiowanie zdań do tłumaczenia, z wprowadzaniem jednego lub dwóch nowych wyrazów,
- upraszczanie do minimum konstrukcji gramatycznych, aby umożliwić pojmowanie zasady ich działania,
- stosowanie mnemotechnik,
- w przypadku studenta z chorobą np. psychiczną (problemy ze skupieniem się) stosowanie metody stałego powtarzania i powrotu do nauczanego materiału,
- w przypadku studenta np. po porażeniu mózgowym wszystkich kończyn wykonywanie wszystkich notatek osobiście lub na komputerze/pomoc asystenta, aby student mógł je później przejrzeć w domu,
- u osoby z upośledzonym słuchem dialogi mogą być jeszcze dodatkowo np. przeczytane przez lektora, należy też mówić głośno i wyraźnie, patrząc wprost na studenta, aby mógł posiłkować się odczytywaniem z ruchu warg,
- student niewidomy może nagrywać zajęcia, w takim przypadku wszystkie ćwiczenia mogą być opisywane głosem (np. ilustracje, scenki itp.),
- zastosowanie specjalnych rozwiązań technicznych, np. powiększony tekst, lupa, autolektor.

Formy oceniania

Rekomendujemy umożliwienie zapewnienia indywidualnie dostosowanego czasu trwania egzaminu/testu i odpowiedniego rozmiaru czcionki, jak również pomocy asystenta podczas wypełniania testu w formie online. Rekomenduje się testy jednokrotnego wyboru. Możliwa jest także zamiana formy pisemnej egzaminu/testu na formę ustną z zachowaniem równoważnego sprawdzenia poziomu wiedzy. Dodatkowo, w szczególnych wypadkach można zmniejszyć wymogi poprawności stylistycznej w przypadku studenta z niedosłuchem, podzielić testowany materiał na mniejsze jednostki.

Literatura

Literatura i materiały wykorzystywane w trakcie zajęć powinny być podane studentom odpowiednio wcześniej, tak aby wszyscy mogli uzyskać do nich dostęp w odpowiednim czasie.